

Generalul Arthur Văitoianu, ministru de război între
29 noiembrie 1918 și 26 septembrie 1919

Aspecte privind înaintarea în gradul următor a preoților militari și acordarea unor distincții onorifice (1919)

**Colonel
ADRIAN GRIGORE¹**

La începutul anului 1919, Direcția Personalului și Secția III Adjutantură au elaborat ordine circulare privind actualizarea situației întregului personal activ și de rezervă al armatei, trimiterea de propuneri privind înaintările în grad și decorarea personalului militar. Aceste documente au fost transmise și Serviciului Religios al Armatei pentru aplicare în domeniul de competență. Redăm, mai jos, conținutul documentelor:

„ORDIN CIRCULAR nr. 29394 din 27 februarie 1919

Pentru stabilirea completă și la zi a situației întregului personal activ și de rezervă al armatei, până la plutonier și funcționar civil inclusiv, dispun:

1. Completarea la zi a memoriilor;
2. Completarea la zi a mutațiilor.

I. Completarea memoriilor

Comandamentele, corpurile, școlile și serviciile vor înainta ministerului copii de pe foile calificative ale ofițerilor, subofițerilor reangajați activi și de rezervă și ale funcționarilor civili de orice categorie, atât de pe foile calificative de campanie, care, conform Ordinului nr. 1120 din 10 aprilie 1918 al Marelui Cartier General, s-au întocmit până la data de 1 aprilie 1918, cât și de pe acelea întocmite de la 1 aprilie 1918 până la 30 octombrie 1918, conform art. 42 și 45 din Regulamentul Legii asupra înaintărilor în armată. La foile calificative de campanie se vor atașa la dosar și copii de pe toate foile parțiale de campanie pe care ofițerul sau plutonierul a trebuit să le aibă de la corpurile sau serviciile prin care a trecut de la 15 august 1916 și până azi.

Toate rubricile și datele trebuie completate cu precizie.

Aceste foi calificative ale întregului personal activ și de rezervă mai sus arătat și care contează astăzi în controalele corpului, vor fi înborderate [înregistrate – n.n.] în câte un tablou nominal, pe grade și vechime.

Tabloul acesta va trebui să corespundă exact cu controlul corpului, iar în dreptul lor să se scrie lămurit și precis din ce cauză, pentru unii, nu s-a putut executa întocmai dispozițiunile de mai sus și datele necesare ministerului, spre a lua măsuri de completare.

Toate foile calificative vor fi semnate pentru conformitate de către șeful de corp sau de serviciu, iar tabelele-borderouri de către șeful biroului de mobilizare și vizate de către șeful de corp.

Se va întocmi un tablou-borderou pentru activi și un altul pentru rezervă.

Dacă sunt ofițeri sau subofițeri detașați din corp la alte corpuri sau servicii, ei vor fi trecuți pe aceste tabele și cu mutația în dreptul lor, arătându-se data și corpul de detașare.

Îndeosebi, în dreptul fiecăruia, se va preciza mutația de astăzi: prezent, spital, detașat, lipsă la apel, etc., arătându-se precis datele și serviciile unde se găsesc.

În fiecare din acest tablou-borderou, care trebuie să fie copia fidelă a controlului nominal al corpului, trebuie să reiasă clar și precis situația de astăzi a fiecăruia, absolut din toate punctele de vedere sub care ea ar putea fi legalmente privită, inclusiv din punctul de vedere al foilor calificative prevăzute în acest articol.

Toți ofițerii foști prizonieri, chiar [și] acei care nu s-au prezentat încă la corpurile de care aparțin, spre a-și limpezi situația, vor fi trecuți implicit în aceste tabele, la gradul și vechimea corespunzătoare, arătându-se în dreptul fiecăruia inițiala PrR; data căderii în captivitate; data prezentării și situația lui precisă de astăzi.

În tabloul-borderou al ofițerilor în rezervă se vor face adnotațiile: Mb (mobilizat), C.T. (chemat temporal), R. (art. 6 Legea de rechiziții) în dreptul celor ce se găsesc în această situație astăzi, arătându-se datele respective.

II. Completarea mutațiilor

Pentru fiecare ofițer, plutonier, funcționar civil, activ, rezervă care după controale figurează astăzi în corp sau serviciu, se va anexa la dosarul respective al foilor calificative și câte o foaie individuală de mutații de tot felul, suferite de fiecare de la 15 august 1916 până la zi și anume: data nașterii, datele de încorporare, datele de reangajare, datele precise ale avansării, datele de mutare de la un corp sau serviciu la altul, datele de numire la comandament sau funcție imediat superioară, datele de detașări și încetări de detașare, datele căderii și prezentării din captivitate, datele mobilizării și demobilizării, datele de chemare temporală în activitate, datele de chemare pe baza art. 6 din Legea de rechiziții, datele de activare.

Aceste mutații trebuie stabilite cu cea mai mare precizie și conștiinciozitate și înscrise în ordinea cronologică a datelor.

III. Pentru pierderile suferite de corpuri și servicii în decursul campaniei până astăzi, pierderi de tot felul și anume: morți, dispăruți, reformați, retragere din oficiu, art. 27 etc. și care au provocat ștergerea din controalele corpului sau serviciului ori care ar fi nota când a avut loc, se va întocmi un tabel nominal, arătându-se în dreptul lor numai datele acestor mutații și categorii.

IV. Corpurile și serviciile îndivizionate vor preda aceste acte, complet împachetate, diviziilor respective, serviciului de stat-major. Diviziile, fără a mai despacheta actele, le adună, le înborderează și le înaintează

Ministerului de Război – Serviciul Personalului, prin delegați speciali, împreună cu ale comandamentului de divizie.

Unitățile și serviciile, care prin legi, regulamente sau alte dispoziții de comandament sau administrative țin direct de corpurile de armată, precum și cercurile de recrutare și birourile de rechiziții, le vor prezenta în același mod corpurilor de armată respective, care vor proceda pentru înaintarea lor la minister, ca și la divizii, prin delegați.

Dispoziția pentru corpurile de armată se va aplica și de către Comandamentul Trupelor din Ardeal.

Toate celelalte unități, școli, servicii de tot felul, care aparțin de minister, vor proceda ca și pentru divizii, depunând actele la direcțiile superioare respective din minister, iar acestea, ca și diviziile și corpurile de armată, prin delegat special, Serviciului Personalului din Ministerul de Război.

Comandamentele, unitățile și serviciile, care aparțin de Armata de Operațiuni din Ardeal, vor proceda întocmai ca mai sus, afară dacă Marele Cartier General nu va hotărî o altă modalitate, dictată de situație. Părțile sedentare ale diviziilor, ce fac parte din Armata de Operațiuni, vor înainta actele prin comandamentele corpurilor de armată de care aparțin. Comandamentul Corpului 5 Armată Activ va înainta actele tuturor unităților și serviciilor neîndivizionate aflate în Basarabia, precum și ale tuturor cercurilor de recrutare și rechiziție din Basarabia.

Comandamentul Corpului 5 Armată P.S. [Partea Sedentară – n.n.] pe cele ale unităților, serviciilor neîndivizionate și ale cercurilor de recrutare și rechiziții de pe teritoriul care, prin organizarea cercului, aparține de Corpul 5 Armată.

V. Toate aceste acte, bine împachetate, vor trebui primite la minister, prin delegat special, bine ales, cel mai târziu până la 15 martie st.n. [stil nou – n.n.]

VI. Comandamentele sunt rugate cu insistență a lua cele mai grabnice și mai proprii măsuri pentru ca actele să sosească la minister precis, până la data mai sus indicată, complet și conștiincios întocmite de către corpuri și servicii.

Ministerul este dator să aducă la cunoștința comandamentelor că este o necesitate imperioasă de a se reclădi grabnic ceea ce aproape nu mai există și acesta în scopul de a clarifica cât mai neîntârziat situația, aproape obscură, a întregului personal activ și de rezervă al armatei noastre.

Ministru

General de corp de armată Văitoianu²

Director Superior al Personalului
General Alexiu³.

Cu Adresa nr. 467 din 22 martie 1919, Marele Cartier General a transmis Serviciului Religios al Armatei, în copie, Ordinul Circular nr. 8016 din 18 martie 1919 st.n. privind întocmirea și înaintarea propunerilor de acordare a distincțiilor onorifice.

MARELE CARTIER GENERAL
SECȚIA III ADJUTANTURĂ

ORDIN CIRCULAR
nr. 8016 din 18 martie 1919 st.n.

De la data decretării mobilizării (octombrie 1918) și până astăzi au avut loc oarecare operațiuni militare contra inamicului, în special în nordul Basarabiei, Bucovina și Transilvania.

Din dările de seamă înaintate de diferite comandamente reiese că au fost unii ofițeri care s-au distins în acțiunea lor; totuși până astăzi, Marele Cartier General nu a primit nicio propunere la distincții onorifice. Cu onoare vă rog a dispune să se dea ordin corpurilor de trupă și comandamentelor în subordine a se înainta propuneri la decorare pentru ofițeri și grade inferioare, care într-adevăr s-au distins fie prin bravură personală, fie prin conducere.

p. Șeful Statului Major General al Armatei
General (ss) Cihoski⁴

Șeful Secției III Adjutantură
Colonel (ss) Constandache⁵.

Secția III Adjutantură din Marele Cartier General a transmis Ordinul Circular nr. 8041 din 18 martie 1919, în copie, privind modul de întocmire al propunerilor de înaintare în grad pe anul 1919/1920 de către toate structurile armatei, inclusiv de către Serviciul Religios.

MARELE CARTIER GENERAL
SECȚIA III ADJUTANTURĂ

ORDIN CIRCULAR
nr. 8041 din 18 martie 1919 st.n.

Pentru întocmirea tabelelor ce vor servi de bază la înaintările din cursul anului 1919/1920, propunerile se vor face după cum urmează:

1. Înaintările în grad, numirile în comandament și funcție se vor face conform dispozițiilor Legii și Regulamentului asupra înaintărilor în armată din

1913, cu modificările aduse art. 21 din lege prin Decretul-lege nr. 814/1919.

2. Promoțiile ce se vor propune la înaintare sunt acelea care, la 31 martie 1919 st.n., împlinesc vechimea prevăzută de lege cu reducerea la jumătate conform modificărilor aduse art. 21 și anume:

La locotenent vor putea fi propuși sublocotenenții înaintați până la 1 octombrie 1917 inclusiv;

La căpitan vor putea fi propuși locotenenții înaintați până la 1 aprilie 1917 inclusiv;

La maior vor putea fi propuși căpitanii înaintați până la 10 octombrie 1916 inclusiv;

La locotenent-colonel vor putea fi propuși maiorii înaintați până la 1 octombrie 1917 inclusiv;

La colonel vor putea fi propuși locotenent-coloneii înaintați până la 1 aprilie 1918 inclusiv;

La general de brigadă vor putea fi propuși coloneii înaintați până la 1 octombrie 1917 inclusiv;

La general de divizie vor putea fi propuși generalii de brigadă înaintați până la 1 aprilie 1917 inclusiv;

La general de corp de armată vor putea fi propuși generalii de divizie înaintați până la 1 aprilie 1917 inclusiv.

3. Propunerile pentru înaintare, numire în comandament sau funcție, se vor face de comandanții și șefii prevăzuți la art. 51 din lege, cu modificările aduse acestui articol prin Î.D. [Înalt Decret - n.n.] nr. 64 din 5 ianuarie 1919 și de art. 14 din Legea de organizare a Ministerului de Război, modificat prin Decretul-lege nr. 65 din 5 ianuarie 1919.

4. Propunerile vor fi făcute de comandantul corpului sau șeful serviciului unde se află ofițerul în momentul propunerilor, indiferent dacă ofițerul e venit de curând în corp și vor urma calea ierarhică chiar dacă corpul face sau nu parte din compunerea organică a comandamentului în care se găsește în acest moment.

Propunerile se vor face avându-se în vedere prescripțiile art. 31, 32 și 53 din lege și vor avea la bază notele obținute de ofițeri în timpul campaniei 1916-1918, notele de la 1 aprilie 1918-28 octombrie 1918 și notele de la 28 octombrie 1918-31 martie 1919 st.n.

Comandamentele, corpurile și serviciile sunt obligate a cere din timp notele tuturor șefilor ierarhici unde a servit ofițerul, pentru ofițerii ce sunt veniți de curând sub ordinele lor.

5. Propunerile vor fi întocmite conform art. 54,55, 59 și 60 din lege, conform Înaltului Decret nr. 1361 din 16 februarie 1917 și vor fi de categoriile arătate de art. 60 din Regulament și anume:

- a) Propuneri la înaintare la ordinea anuarului;
- b) Propuneri la înaintare excepțională;

c) Propuneri pentru numiri la comandă de regiment, brigadă, divizie și corp de armată, precum și la servicii similare.

Asemenea propuneri se vor face pentru toți ofițerii care, în momentul propunerilor, nu posedă comanda unității sau conducerea serviciului corespunzător gradului, precum și pentru aceia care, deși posedă comanda sau funcția corespunzătoare, dar nu este sancționată prin îndeplinirea formelor legale.

Se atrage atenția că asemenea propuneri urmează să se facă pentru toți locotenent-coloneii, coloneii și generalii pentru care Marele Cartier General a cerut propuneri prin ordine anterioare.

- a) Propuneri pentru înaintare pe loc (Î.D. nr. 1361 din 16 noiembrie 1917);
- b) Propuneri pentru menținere în grad, funcție sau comandament;
- c) Propuneri pentru eliminare de la înaintare;
- d) Propuneri pentru aplicarea art. 27 din Legea asupra poziției ofițerilor.

În rapoartele speciale ce se vor face pentru menținerea în grad, funcție și comandă, precum și eliminarea de la înaintare, se va arăta precis a câta menținere în grad este și a câta eliminare, precum și datele la care aceste calificări i-au fost aplicate, indiferent de timpul scurs de la o dată la alta, cunoscând că cel menținut în grad de trei ori consecutiv nu mai poate fi propus pentru înaintare în activitate, nici în grad, nici în comandament, iar cel eliminat de la înaintare de două ori în același grad, va cădea sub prevederile art. 27 din Legea asupra poziției ofițerilor.

6. Pentru fapte strălucite săvârșite în fața inamicului bine constatate și date prin Ordin de Zi pe întreaga oaste, ofițerii vor putea fi propuși la înaintare conform art. 22 din lege, fără a se cere vechime. Asemenea propuneri se vor face atunci când ofițerii au săvârșit asemenea fapte, iar nu la date fixe.

7. Odată cu propunerile, comandanții corpurilor sau șefii serviciilor vor înainta și copie după memoriul de campanie al ofițerului, precum și foile calificative de la 1 aprilie 1918 – 28 octombrie 1918 și de la 28 octombrie 1918 – 31 martie 1919 st.n.

8. În cazul când de la data propunerii au intervenit fapte, care să schimbe propunerea făcută, se va raporta aceasta ierarhic și pe fapte bine documentate.

9. În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Legii de înaintare, absolut toți ofițerii care îndeplinesc condițiile de vechime în grad la data de 31 martie 1919 st.n. arătate la punctul 2 al acestui ordin, vor trebui să facă obiectul unei propuneri, oricare ar fi situația sau mutația lor în momentul propunerilor.

Se exceptează ofițerii foști prizonieri care au căpătat un grad de la înapoierea lor din captivitate, pentru care se va avea în vedere dispozițiile Înalțului Decret-lege nr. 814.

10. Ofițerilor de rezervă mobilizați li se vor aplica aceleași dispoziții ca celor activi.

11. Propunerile vor fi centralizate pe arme, grade și ordinea din anuar, fără întrunirea comitetelor prevăzute de art. 63 din lege, separat ofițerii activi de cei de rezervă, de următoarele comandamente:

- a) Comandamentul Trupelor din Transilvania, ale ofițerilor aflați la comandamentele, corpurile și serviciile din Transilvania, care depind operativ de Comandamentul Trupelor din Transilvania;
- b) Corpul 4 Armată, ale ofițerilor aflați la comandamentele, corpurile și serviciile din Bucovina și Basarabia, care depind operativ de Corpul 4 Armată;
- c) Corpul 5 Armată, ale ofițerilor aflați la comandamentele, corpurile și serviciile din Basarabia, care depind operativ de Corpul 5 Armată;
- d) De corpurile de armată respective, pentru ofițerii aflați la comandamentele corpurilor și serviciile din Vechiul Regat, afară de unitățile și serviciile ce depind de Ministerul de Război;
- e) De inspectoratele tehnice de arme sau servicii, pentru ofițerii aflați la corpurile de trupă și serviciile ce se inspectează din toate punctele de vedere de către aceste inspectorate, afară de unitățile și serviciile ce depind de Ministerul de Război.

Propunerile astfel centralizate vor fi trimise Secției III Adjutantură din Marele Cartier General, până la 1 mai 1919 st.n.

12. Marele Cartier General atrage cea mai serioasă atenție asupra propunerilor cerute și face apel la patriotismul corpului ofițeresc, pentru ca la întocmirea lor să nu existe altă considerație decât aceea care izvorăște din iubirea către țară și pentru progresul oștirii.

13. Se alătură copie după articolele menționate din cuprinsul ordinului de față. Asemenea un număr de... carnete cu foi calificative, pentru propuneri, care se vor distribui pe numărul ofițerilor din corpurile și serviciile dumneavoastră.

Din Înalt Ordin

Șeful de Stat Major General al Armatei

General de corp de armată adjutant (ss) Prezan

Șeful Secției III Adjutantură
Colonel (ss) Constandache⁶.

Copie după:

A) Modificări aduse articolelor din Legea asupra înaintărilor în armată din 1913.

1. Decretul-lege nr. 814 din 21 februarie 1919

Art. 1. – Articolul 21 din Legea asupra înaintărilor în armată se modifică după cum urmează:

În stare de război, vechimea minimă spre a putea fi înaintat de la un grad la altul se reduce la jumătate, iar stagiile la trupă și examenele de tot felul cerute în timp de pace pentru a trece de la un grad la altul, sau de la un comandament (funcțiune) la altul imediat superior, se suprimă.

Se exceptează ofițerii întorși din captivitate care, conform art. 20, având vechimea, vor trebui să satisfacă și anumite stagii și probe de capacitate pentru a putea fi înaintați de la un grad la altul sau trecuți la comandamentul imediat superior celui avut în momentul capturării.

Stagiile și probele de capacitate se vor hotărî prin decizie ministerială. Condițiile prevăzute la art. 28, alin. b și d se suprimă.

Art. 2. – Art. 76 din Regulamentul Legii asupra înaintărilor în armată se modifică după cum urmează:

În stare de război, tabelele cu propunerile de toate categoriile privitoare la admiterea la înaintare a ofițerilor care fac parte din armatele de operațiuni se vor stabili la Marele Cartier General.

Ele vor fi apoi înaintate Ministerului de Război, care va face tablourile generale introducând și propunerile sale.

Tabelele de înaintare astfel întocmite îmi vor fi supuse de Ministerul de Război spre aprobare, după care numai devin definitive.

Datele trimerii diferitelor propuneri și ale lucrărilor prevăzute la art. 60, 65 și 78 din Legea de înaintare se hotărăsc prin decizie ministerială.

Art. 3. – La art. 22 din Legea de înaintare, cuvântul ultim „armată” se va înlocui prin cuvintele „pe întreaga oaste”.

Art.4. – Toate dispozițiile din Legea și regulamentul Legii de înaintare și Înaltul Decret nr. 775 din 25 iulie 1917 în întregime se aprobă.

2. Înaltul Decret nr. 1361 din 17 noiembrie 1917

Art. 1. – Textul art. 81 din Regulamentul Legii asupra înaintărilor în armată se modifică după cum urmează:

Înaintarea pe loc prevăzută la art. 74 al legii se acordă ofițerilor și asimilaților lor de la trupele și serviciile prevăzute mai jos până la inclusiv gradul specificat în dreptul fiecăruia:

1. Justiția Militară (numai cei cu titluri academice) – general de brigadă;

2. Birourile de recrutare – locotenent-colonel;

3. Remonta și depozitele de creștere de cai – colonel;

4. Serviciile și direcțiile din minister și anume:

a) Serviciul Geografic al Armatei – general de brigadă;

b) Direcția Recrutării și personalului – colonel;

c) Direcția Geniului (Serviciul Construcțiilor – colonel;

5) Personalul Stabilimentelor și Depozitelor de artilerie și marină: pulberăria, pirotehnia și arsenalul – general de brigadă.

Pentru ca un ofițer să fie propus la înaintare pe loc trebuie să aibă în specialitatea respectivă un stagiu de serviciu cel puțin egal cu cel cerut ofițerilor combatanți de același grad în arma lor.

Înaintarea acestor ofițeri va avea loc pe baza unui raport al capului [șefului – n.n.] de serviciu, în care să se arate până la ce punct prezența ofițerilor este cerută de acea specialitate, înaintându-se în același timp și consimțământul ofițerilor.

Acești ofițeri vor înainta la rândul, după tabela armei lor, iar în foaia calificativă, la partea I, li se va face mențiunea: „Înaintare pe loc la gradul...”.

Ca măsură tranzitorie, ofițerii din Justiția Militară care se găsesc deja înaintați pe baza art. 74 din lege, vor beneficia de dispozițiile punctului I, fără a li se mai cere titluri academice.

B. Articole din Legea asupra înaintărilor în armată din 1913

Art. 31. – În principiu, înaintarea ofițerilor până la gradul de locotenent-colonel inclusiv, se face după ordinea înscrierii în anuar.

De la gradul de locotenent în sus și până la gradul de locotenent-colonel inclusiv, unii ofițeri pot fi înaintați excepțional și în afară de ordinea înscrierii în anuar, în proporția și în condițiile prevăzute pentru fiecare grad prin legea de față și în conformitate cu prescripțiile art. 70.

Gradele de colonel și general se dobândesc numai prin înaintare excepțională.

Art. 32. – Pentru ca un ofițer să poată fi înaintat trebuie să fi dovedit bune însușiri morale, fizice și intelectuale, destoinicie în modul de a servi, în instruirea, conducerea și administrarea trupei și unităților de sub comanda sa și capacitatea pentru conducerea tactică a unității pentru care este propus.

Pentru înaintarea excepțională ofițerii trebuie să se fi distins în mod deosebit sub toate raporturile.

Condiții corespunzătoare se vor cere și ofițerilor de la diferite servicii ale armatei.

Art. 51. – Notarea ofițerilor se va face după normele următoare:

a) Comandantul corpului de trupă sau șeful de serviciu notează pe toți ofițerii din corpul sau serviciul său;

b) Comandantul de brigadă notează pe toți ofițerii din brigada sa.

Prin Î.D. nr. 64 din 5 ianuarie 1919, se modifică și se adaugă următoarele aliniate la art. 51 din lege:

Se modifică:

Alin. c) Comandantul de divizie notează pe toți ofițerii generali și superiori și pe toți căpitanii din divizia sa;

Alin. d) Comandantul de corp de armată notează pe comandanții de divizie, de brigadă, comandanții corpurilor de trupă, șefii de servicii și pe toți ofițerii

Se adaugă:

Alin. e) Inspectorii de armată notează pe toți ofițerii generali, pe toți coloneii propuși pentru gradul de general de brigadă și pentru comanda unei brigăzi, aparținând comandamentelor, trupelor și serviciilor pe care le inspectează anual.

Alin. f) Șeful Casei Militare a Majestății Sale Regelui și inspectorii tehnici de arme și servicii notează ca și un comandant de corp de armată pe aceiași ofițeri ai trupelor sau serviciilor care se găsesc sub ordinele directe (a se vedea art. 22 din Legea de organizare a Ministerului de Război, modificată prin Decretul-lege nr. 65).

Alin. g) Ofițerii sanitari și de administrație de la corpurile de trupă și serviciile divizionare vor fi inspectați în ceea ce privește partea tehnică a îndeplinirii serviciului lor de șefii serviciilor sanitare și de intendență de la divizie, care nu-i vor nota, ci vor raporta în scris, documentat, comandantului diviziei asupra cercetărilor făcute.

Acești șefi de serviciu vor inspecta și pe ofițerii sanitari și de intendență aparținând corpurilor de trupă și serviciilor neindivizionate, în conformitate cu un plan stabilit anual de comandanții de corp de armată sau minister.

Art. 53. – Orice propunere pentru înaintare trebuie să fie susținută de șefii ierarhici titulari care notează pe ofițeri; ei își vor da opinia în mod precis, sprijinindu-se de fapte constatate personal și modul cum ofițerul a satisfăcut probele indicate la art. 32 din legea de față.

Art. 54. – Pentru înaintarea în ordinea înscrierii în anuar, șefii ierarhici, care notează pe ofițeri, vor face mențiune în foaia calificativă:

„Merită a înainta”. Această mențiune servește drept propunere pentru înaintare.

Art. 55. – propunerile pentru înaintare excepțională și numire în comandament se fac prin raport special, în care se arată constatările făcute cu privire la condițiile cerute pentru o asemenea înaintare. Aceste rapoarte vor cuprinde lămurit, documentat constatările făcute asupra capacității ofițerului propus, aptitudini în conducerea trupelor constatate cu ocazia tuturor încercărilor din cursul anului, concentrărilor sau manevrelor anuale și a călătoriilor de comandament la care au luat parte.

Art. 59. – Ofițerul căruia îi vine rândul la înaintare, dar care n-are o pregătire suficientă pentru a comanda o unitate superioară gradului său, va fi caracterizat „bun în gradul său și pentru comandamentul ce îndeplinește”.

Ofițerii superiori și căpitanii astfel caracterizați trei ani de-a rândul, nu mai pot fi propuși pentru înaintare în activitate, nici în grad, nici în comandament.

Locotenenților și sublocotenenților din această categorie li se mai acordă, după aceasta, încă un stagiu de încercare de doi ani, în cursul cărora ei nu pot face obiectul niciunei propuneri de înaintare.

După trecerea acestui timp, ei recapătă dreptul de înaintare, iar cei care în primul an după această încercare vor fi găsiți că nu mai merită a înainta, vor fi puși în poziție de rezervă din oficiu.

Art. 60. – Pentru incapacitate, neîndeplinirea serviciului sau rea purtare, un ofițer va fi propus la eliminare de la înaintare pe baza raportului comandantului de corp sau șefului de serviciu și părerea capilor ierarhici.

Ofițerul eliminat de la înaintare de două ori în același grad va cădea sub prevederile art. 27 din Legea asupra poziției ofițerilor.

C. Articole din Regulamentul Legii asupra înaintărilor în armată

Art. 59 – Toți ofițerii combatanți, asimilați (preoții militari erau asimilați cu ofițerii, n.n.), jandarmi și grăniceri care au vechimea de înaintare prevăzută de lege, pentru fiecare grad, trebuie să facă obiectul unei propuneri. [...]”⁷

Urmare la Ordinul Circular nr. 8041 din 18 martie 1919 și la instrucțiunile date de Ministerul de Război, prezentate în extras, Secția III Adjutantură a Marelui Cartier General a transmis Serviciului Religios o copie a Ordinului Circular nr. 1517 din 15 aprilie 1919, care preciza procedura de avansare a ofițerilor reînțorși din prizonierat.

MARELE CARTIER GENERAL
SECȚIA III ADJUTANTURĂ

ORDIN CIRCULAR
nr. 1517 din 15 aprilie st.n.

[...] 1. Tuturor ofițerilor foști prizonieri avansați până în prezent și publicați la diferite date în «Monitorul Oficial», care îndeplinesc condițiile de vechime prevăzute la punctul 2 al Ordinului Circular nr. 8041, li se vor face propuneri conform punctului 5 din menționatul ordin circular.

2. Tuturor ofițerilor foști prizonieri admiși în condițiile art. 21 [...] li se vor face, dacă îndeplinesc condițiile, propunerile prevăzute la punctul 5 din Ordinul Circular nr. 8041, însă numai pentru un singur grad (un locotenent putea fi înaintat doar în gradul de căpitan, respectiv un singur grad - n.n.). Acești ofițeri nu vor putea fi propuși pentru al 2-lea grad, deoarece nu intră în categoria celor de la punctul 1 de mai sus.

Propunerile li se vor face bazat pe activitatea desfășurată de ofițer de la înapoierea din captivitate până în momentul propunerii, oricare ar fi fost serviciul la care a fost repartizat.

[...] Propunerile vor fi făcute în vederea înaintărilor pe 1919/1920, nu însă pentru gradul ce trebuia căpătat ca prizonier, pentru care a fost calificat „bun în grad” sau eliminat.

Acești ofițeri vor fi avansați pe data când vor avea loc înaintările pe 1919/1920, iar nu pe data când a fost avansată promoția lor. [...]

4. Ofițerii care sunt în cercetare judiciară nu fac obiectul vreunor propuneri de înaintare.

Subșef de Stat Major General al Armatei
Colonel Samsonovici⁸

Șeful Secției III Adjutantură
Colonel Constandache⁹

**TABEL nr. 1 - ADMIȘI DUPĂ ÎNDEPLINIREA
CONDIȚIILOR ART. 21 AL. 2**

[...] **PREOȚI**

Preoți asimilați gradului de locotenent

1. Blănaru Gherman - Preot asimilat gradului de locotenent
din Brigada 10 Artilerie

MINISTRU DE RĂZBOI

General de corp de armată (ss) Văitoianu

Director Superior al Personalului

General de brigadă (ss) Alexiu¹⁰.

Tabelele erau întocmite în ordinea gradelor militare (sau asimilate acestora) pe arme (infanterie, cavalerie, artilerie, administrație, sanitară, cler etc.).

CERCETARE JUDICIARĂ
TABEL nr. 3

**de ofițerii și asimilații activi, foști prizonieri, ale căror acte sunt
în cercetare judiciară**

[...] **PREOȚI**

Preoți asimilați gradului de locotenent

1. Popescu Lazăr - Preot asimilat gradului de locotenent
3. Popescu I. Dumitru - Preot asimilat gradului de locotenent

MINISTRU DE RĂZBOI

General de corp de armată (ss) Văitoianu

Director Superior al Personalului

General de brigadă (ss) Alexiu¹¹.

Conform prevederilor Ordinului Circular nr. 16304 din 15 octombrie 1919, „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918” urma să fie conferită tuturor militarilor și funcționarilor civili care au fost în serviciul armatei pe timpul campaniei 1916-1918.

5 ianuarie 1917. Preotul Dumitrescu, confesorul Regimentului 38 Infanterie, în fața unui bordei din tabăra de refacere

Redau, mai jos, un document prin care Biroul Decorațiilor a transmis Serviciului Religios un brevet de decorație, cu instrucțiuni precise de înmânare.

România

MARELE CARTIER GENERAL

Biroul Decorațiilor

Nr. 4857

1919, luna martie, ziua 27

MARELE CARTIER GENERAL

Biroul Decorațiilor

Către

MARELE CARTIER GENERAL

Serviciul Religios

Am onoarea a vă trimite un brevet de decorații cu numele notate pe contrapagină, rugând să binevoiți a le înmâna celor în drept sub luare de dovadă și având normă următoarele:

1. Pe cât se poate, se vor înmâna aceste brevete direct în mâna celui cărui aparține.
2. Pentru acei care se găsesc absenți, brevetele vor fi păstrate la Domnia voastră până când i se va putea înmâna celui decorat, astfel încât acesta să aibă unde îl păstra ca pe o amintire de valoare din timpul războiului.
3. Cu acei ce se găsesc prin spitale se va proceda întocmai ca mai sus.

4. Brevetele celor căzuți pe câmpul de onoare vor fi trimise familiilor, păstrându-se cu îngrijire pe acelea ce nu se pot trimite din cauză că ele se găsesc pe teritoriul ocupat de inamic.

5. Veți binevoi a trimite brevetele acelor ce eventual au fost mutați în alte corpuri, urmărindu-i Domnia voastră fără a le mai înapoia acestui birou.

6. Veți păstra la dosar dovezile de primirea brevetelor.

Din Înalt Ordin, rog să binevoiți a dispune ca expedierea lor să se facă cu cea mai mare băgare de seamă pentru a nu se pierde, acest birou având însărcinarea de a face dese controale în această privință.

Din Înalt Ordin

ȘEFUL BIROULUI DECORAȚII

Colonel adjutant (ss) indescifrabil ¹².

Marele Război și Unirea de la 1 decembrie 1918 au determinat, la nivelul Ministerului de Război, luarea unor măsuri care să reglementeze situațiile noi vizând situația personalului, respectiv integrarea în armata Vechiului Regat a ofițerilor provenind de pe teritoriile reunite, reîntoarcerea din prizonierat sau situația preoților care au însoțit trupele pe front. Pentru clerul militar, în ordinele și regulamentele elaborate și adoptate au fost destinate prevederi speciale privind acordarea gradelor militare, avansarea în grad sau acordarea de distincții.

ASPECTS CONCERNING THE ADVANCEMENT IN RANK OF MILITARY PRIESTS AND THE OFFERING OF HONORARY DISTINCTIONS (1919)

At the beginning of 1919, at the Ministry of War level, orders and regulations were adopted regarding the active, reserve or assimilated service men. Particular attention was paid to the priests who accompanied the troops in the campaign regarding the advancement in rank or the offering of the distinctions.

Keywords: 1919, staff, priest, rank, decoration

NOTE

1 Arhivele Militare Naționale Române.

2 Arthur Văitoianu (n. 14 aprilie 1864, Ismail – m. 17 iunie 1956, București); absolvent al Școlii Militare de Infanterie și Cavalerie din București (1882-1884), al Școlii Speciale de Artilerie și Geniu din București și al Școlii Superioare de Război; a urcat toate treptele ierarhiei militare de la gradul de sublocotenent (1884), locotenent (1887), căpitan (1891), maior (1897), locotenent-colonel (1904), colonel (1908), general de brigadă (1915), general de divizie (1917), la cel de general de corp de armată (1918); a participat la cel de-Al Doilea Război Balcanic, la Primul Război Mondial și la campania din Ungaria; a comandat Regimentul 10 Infanterie, Brigada 11 Infanterie și Divizia 10 Infanterie (1916-1918); a fost decorat cu Medalia „Avântul Țării” (1914) și Ordinele „Coroana României” (1910) și „Mihai Viteazul” (1917); după demisia din armată a devenit membru al Partidului Național Liberal; prim-ministru (27 septembrie-28 noiembrie 1919), ministru de Justiție (1918), de Război (1918-1919), ministru de Interne (24 octombrie-29 octombrie 1918, 27 septembrie-28 noiembrie 1919, 19 ianuarie 1922-30 octombrie 1923), ad-interim la Ministerul Afacerilor Străine (1919), al Comunicațiilor (1923-1926), consilier regal (1938).

3 Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), Fond Microfilme, rola F.II. 4.1519, cd. 18-20.

4 Henri Cihoski (n. 2 octombrie 1871, Tecuci – m. 18 mai 1950, închisoarea Sighet), fiul lui Alexandru și al Eugenie Dobjansky de origine armeană din Focșani, căsătorit cu Sophie Ferhat, (1883-1973), copii Henriette Cihoschi-Veron, Alexandru Cihoschi; a fost absolvent al Școlii de Ofițeri de Artilerie și Geniu din București (1889-1891), al Școlii Speciale de Artilerie și Geniu (1891-1893) și al Școlii Superioare de Război; a urcat toate treptele ierarhiei militare de la gradul de sublocotenent (1891), locotenent (1894), căpitan (1899), maior (1908) locotenent-colonel (1912), colonel (1914), general de brigadă (1917), general de divizie (1919); a participat la cel de-Al Doilea

Război Balcanic și la Primul Război Mondial; funcții deținute: comandant al Batalionului 4 Pionieri, șef al Serviciului genului al Cetății București, comandant al Regimentului 5 Infanterie, șef de stat-major al Corpului 6 Armată (14/27 august-16/29 octombrie 1916), comandant al Diviziei 13 Infanterie (16/29 octombrie-19 noiembrie/2 decembrie 1916), comandant al Diviziei 10 Infanterie (1/13 ianuarie 1917-28 octombrie/11 noiembrie 1918), sub-șef al Marelui Cartier General (28 octombrie/11 noiembrie 1918-1 februarie 1920), Inspector General al Armatei (1927), ministru de Război (10 noiembrie 1928-4 aprilie 1930) în guvernul condus de Iuliu Maniu, din care a demisionat în urma presupusei sale implicări în Afacerea Škoda; senator de drept în Parlamentul României; pentru întreaga sa activitate a fost decorat cu Ordinul „Coroana României” (1911), Crucea „Meritul Sanitar” (1911), Ordinul „Steaua României” (1914), Ordinul „Mihai Viteazul” (1917) și Ordinul „Sfântul Gheorghe” clasa a IV-a; în noaptea de 5/6 mai 1950, „Noaptea demnitarilor”, la vârsta de 78 de ani a fost arestat în lotul foștilor demnitari, murind 11 zile mai târziu în închisoarea Sighet.

5 A.M.R., Fond Microfilme, rola F.II. 4.1519, cd. 21-22.

6 Ibidem, cd. 27-28.

7 Ibidem, cd. 29-31.

8 Nicolae Samsonovici (n. 7 august 1877, comuna Ștefănești, jud. Botoșani – m. 1950, închisoarea de la Sighet, jud. Maramureș); general; șef al Marelui Stat Major între 1927-1932 și 1934-1937 și ministru al Apărării Naționale între 1932-1933.

9 A.M.R., Fond Microfilme, rola F.II. 4.1519, cd. 46.

10 Ibidem, cd. 48.

11 Ibidem, cd. 54.

12 Ibidem, cd. 37.